

O książce

Matthew Kneale

Anglicy na pokładzie

premiera: 30 września 2014

**Niezwykła powieść o wyprawie morskiej z Anglii na Tasmanię –
opowiedziana przez 21 narratorów, przełożona przez 21 tłumaczy!**

Rok 1857. Natchniony pastor Geoffrey Wilson postanawia udowodnić, że biblijny ogród Eden znajduje się na Tasmanii. Kaznodzieja staje na czele ekspedycji, w której towarzyszy mu botanik Timothy Renshaw – młody utracjusz, wysłany przez rodziców na wyprawę, aby „poznać życie” – oraz chirurg Thomas Potter, zawzięcie badający „typy ludzkie” i opracowujący pseudoantropologiczne, rasistowskie teorie. Angielscy dżentelmeni czarterują statek, nie zdając sobie sprawy, że jego załogę stanowią przemytnicy z Wyspy Man uciekający przed londyńskimi celnikami, a ładownie pełne są tytoniu i francuskiej brandy.

Komiczna zbieranina dziwaków wyrusza na drugi koniec świata, nie spodziewając się, że to, co zastanie na Tasmanii, niewiele ma wspólnego z rajem – wyspa usiana jest bowiem koloniami karnymi, a angielscy osadnicy okazują miejscowej ludności niezrozumienie i pogardę, przemocą narzucając jej europejskie standardy życia.

Swobodnie bawiąc się konwencją dziewiętnastowiecznych powieści marynistycznych, Kneale tworzy niezwykle bogatą, wciągającą i momentami komiczną fabułę, a zarazem przekonująco przedstawia tragiczny los rdzennej ludności Tasmanii. Autor dopuszcza do głosu aż dwudziestu jeden narratorów (w tym tasmańskiego Aborygena czy na wpół obłąkanego doktora Pottera), wspaniale różnicując styl, podkreślając konflikty między bohaterami i kulturami oraz pokazując, jak nierzadko ograniczeni jesteśmy w naszym postrzeganiu świata.

W porozumieniu z autorem wydawnictwo Wiatr od Morza zrealizowało bezprecedensowe przedsięwzięcie translatorskie – tekst każdego z narratorów został przełożony przez innego tłumacza!

Wydawnictwo Wiatr od Morza Michał Alenowicz
ul. Królewskie Wzgórze 11/22
80-283 Gdańsk

kontakt: Michał Alenowicz
tel: 795-785-890
mail: alenowicz@wiatrodmorza.com

Matthew Kneale

Matthew Kneale przyszedł na świat w 1960 roku w Londynie w rodzinie o bogatych tradycjach pisarskich. Jego ojciec, Nigel Kneale, był uznanym autorem scenariuszy filmowych i telewizyjnych, a matka, Judith Kerr, autorką i ilustratorką książek dziecięcych.

Zafascynowany tym, co oddalone w czasie i przestrzeni, Kneale ukończył historię nowożytną na Oksfordzie, a już w czasie studiów zaczął podróżować po całym świecie, chcąc jak najlepiej poznać i zrozumieć obce kultury. Do dzisiaj autor odwiedził około osiemdziesięciu krajów rozsianych na wszystkich kontynentach. Owocem jego młodszej podróży do Japonii stała się jego pierwsza książka, wydana w 1987 roku powieść *Whore Banquets*, opisująca zderzenie młodego Anglika z niezrozumiałą dla niego japońską kulturą.

Motyw konfliktów kulturowych oraz subiektywnego postrzegania świata przez człowieka jest jednym z głównych wątków w twórczości Kneale'a. Autor często bezlitośnie rozprawia się z eurocentryzmem kultury „białego człowieka” oraz angielską nonszalancją wobec tego, co odmienne. Widać to dobrze m.in. w jego powieściach historycznych – wydanej w 1992 roku *Sweet Thames* oraz opublikowanej w 2000 roku *English Passengers* (tytuł polski: *Anglicy na pokładzie*).

To właśnie niezwykle bogata powieść *Anglicy na pokładzie*, nad którą Matthew Kneale pracował przez siedem lat, przyniosła autorowi największy rozgłos. Książka została przełożona na piętnaście języków (uwzględniając wydanie polskie, przygotowywane przez Wiatr od Morza) i doczekała się rozlicznych wyróżnień, w tym nominacji do najważniejszej brytyjskiej nagrody literackiej – Bookera. Ta niezwykle rozbudowana, wielowątkowa i tragikomiczna powieść stanowi swoistą krytykę kolonialnego Imperium Brytyjskiego. Kneale ukazuje czytelnikowi cały wachlarz konfliktów i nieporozumień – od sprzeczek pomiędzy bohaterami po trudne kontakty między narodami i kulturami. Kneale nie stroni również od eksperymentów językowych i stylistycznych. W *Anglikach na pokładzie* autor wprowadza 21 różnych narratorów, zaskakując wyczuciem językowym i zmianami stylu.

Po roku 2000 Matthew Kneale wydał dwie rozgrywające się współcześnie książki: zbiór opowiadań *Small Crimes in an Age of Abundance* – ukazujący plejadę bohaterów wywodzących się z przeróżnych krajów i kultur – oraz powieść *When we were Romans*, w której narratorem jest dziewięcioletni chłopiec, relacjonujący bardzo nietypową wyprawę do Rzymu z matką i siostrą.

Choć Kneale co chwilę zaskakuje zmianami tematyki i ram czasowych, jedno w jego twórczości pozostaje niezmiennie – błyskotliwa konstrukcja, niezwykle bogactwo wątków oraz zachęta (nieraz granicząca z gorzkim pouczeniem) do większego otwarcia się na świat i drugiego człowieka. Mamy nadzieję, że *Anglicy na pokładzie* przypadną do gustu polskim czytelnikom, a wydawnictwo Wiatr od Morza już niebawem będzie mogło przybliżyć im również inne pozycje autora.

Wydawnictwo Wiatr od Morza Michał Alenowicz
ul. Królewskie Wzgórze 11/22
80-283 Gdańsk

kontakt: Michał Alenowicz
tel: 795-785-890
mail: alenowicz@wiatrodmorza.com

Streszczenie

W roku 1857 Iliam Quillian Kewley, zbiegły kapitan z Wyspy Man, postanawia pójść w ślady swego pradziada i zająć się przemytem brandy oraz tytoniu z Francji do Wielkiej Brytanii. Angielscy celnicy wprawdzie nie odkrywają dobrze ukrytego towaru, lecz i tak znajdują pretekst, by ukarać podejrzanego kapitana potężną grzywną. Aby wykaraskać się z kłopotów finansowych, Kewley jest zmuszony wyczarterować swój statek, Sincerity, wciąż wypełniony po brzegi kontrabandą.

Jedynym chętnym do popłynięcia w rejs z załogą oryginałów z Peel City okazuje się wielebny Geoffrey Wilson, natchniony pastor stojący na czele ekspedycji, która ma udowodnić, iż biblijny Ogród Eden znajduje się na Tasmanii. Kaznodziei towarzyszy botanik Timothy Renshaw – młody utracjusz, wysłany przez rodziców na wyprawę, aby „poznać życie” – oraz chirurg Thomas Potter, zawzięcie badający „typy ludzkie” i opracowujący pseudoantropologiczne, rasistowskie teorie. Podczas rejsu różnice charakterów szybko dają znać o sobie. Niebawem dochodzi do konfliktu między świętoszkowatym pastorem a uważającym się za wybitnego badacza Potterem (którego pseudonaukowe „tezy” współczesnemu czytelnikowi wydadzą się komiczne i przerażające zarazem). Żeglarze z Wyspy Man natomiast wciąż tylko kombinują, jak dyskretnie sprzedać przemypany towar i pozbyć się niewygodnych pasażerów.

Równolegle autor prowadzi wątek rozgrywający się na Tasmanii – przedstawia losy kilku postaci, między innymi młodego urzędnika będącego świadkiem krwawego odwetu białych osadników na Aborygenach, farmera biorącego udział w nagonce na rdzennych mieszkańców wyspy, więźnia kolonii karnej, czy wreszcie Peevaya – pół-Aborygena, który nauczył się mówić po angielsku. Peevay to jedna z najważniejszych i najtragiczniejszych postaci w powieści. Poczęty w wyniku gwałtu, którego biały kryminalista dopuścił się na Aborygencie, żyje ze swoim plemieniem, uważany jest jednak za odmienca. Trwając w ciągłym napięciu pomiędzy dwiema kulturami, postanawia lepiej poznać język i obyczaje Anglików, aby później wykorzystać tę wiedzę w walce z nimi, a tym samym przypodobać się matce, wciąż pałającej nienawiścią do białych.

Gdy po wielu zabawnych perypetiach pasażerowie Sincerity docierają wreszcie do wybrzeży wyspy, na swojego przewodnika podczas ekspedycji w głąb tasmańskiego buszu wybierają właśnie Peevaya. Wszystkie wątki zaczynają splotać się w niezwykłą, tragicomiczną całość...

Wyjątkowy przekład!

Wydawnictwo Wiatr od Morza postanowiło uroczyście obejść tegoroczny Dzień Tłumacza. Na 30 września przygotowuje dla czytelników niezwykley prezent – powieść przełożoną przez dwadzieścia jeden osób!

Redaktorami przekładu zbiorowego są Krzysztof Filip Rudolf (adiunkt w Katedrze Translatoryki Uniwersytetu Gdańskiego, leksykograf i tłumacz, autor słowników angielsko-polskich oraz przekładów powieści m.in. Williama Goldinga, Salmana Rushdiego czy Jamesa Joyce'a) i Michał Alenowicz (założyciel wydawnictwa Wiatr od Morza, tłumacz m.in. Michaela Crummeya i Bernice Rubens).

Dyskutując o książce Matthew Kneale'a i możliwości jej wydania w języku polskim, tłumacze Krzysztof Filip Rudolf i Michał Alenowicz doszli do wniosku, iż powieść ta stwarza niezwykley okazję do podjęcia pracy zbiorowej nad przekładem. Nieczęsto zdarza się, by tłumaczenie pozycji beletrystycznej przez wiele osób było uzasadnione, *Anglicy na pokładzie* stanowią jednak wyjątek. Autor przecież sam wyraźnie oddziela fragmenty relacjonowane przez poszczególnych narratorów i znacząco zmienia styl, podkreślając różnice między bohaterami wywodzącymi się z różnych warstw społecznych i kultur. Powierzenie przekładu tekstów każdego narratora innej osobie stanowiłoby więc pójście o krok dalej w kierunku wyznaczonym przez autora i zaowocowało zupełnie naturalnym zróżnicowaniem stylu. Ku ogromnej radości tłumaczy, sam Matthew Kneale uznał ten nietypowy pomysł za całkowicie zgodny z jego założeniami i w pełni zaaprobował przedsięwzięcie zaproponowane przez Wiatr od Morza!

Dwaj redaktorzy przekładu zorganizowali zespół złożony z tłumaczy regularnie współpracujących z wydawnictwem Wiatr od Morza, związanych z Uniwersytetem Gdańskim oraz najbardziej utalentowanych absolwentów gdańskiej Translatoryki poleconych przez Krzysztofa Filipa Rudolfa. Sami również zajęli się tłumaczeniem dwóch ważnych narratorów. Alenowicz zdecydował się na przekład tekstów kapitana Keweleya, wtrącającego nietypowe sformułowania z języka *Manx*, Rudolf zaś – jako tłumacz zainteresowany dialektami w przekładzie – zmierzył się z najtrudniejszą językowo postacią: Aborygenem Peevayem, operującym łamaną, acz nieraz zaskakująco wydumaną angielszczyzną.

„Ogromnie się cieszę, że mam zaszczyt pracować nad przekładem *Anglików na pokładzie* z Krzysztofem Filipem Rudolfem, bardzo doświadczonym i utalentowanym tłumaczem, jednym z moich translatorskich »idoli«, o ile w tej branży można używać takich sformułowań” – mówi Michał Alenowicz, założyciel Wiatru od Morza. „Uczęszczając na zajęcia pana Rudolfa na Studium Podyplomowym Translatoryka na Uniwersytecie Gdańskim nawet nie śmiałybym marzyć, że w przyszłości będzie nam dane nawiązać współpracę na polu zawodowym, w której odnajdę tak wiele z relacji między mistrzem a pilnym uczniem. Cieszę się również, że dajemy szansę na start grupie zdolnych tłumaczy, wyselekcjonowanych spośród absolwentów UG przez pana Rudolfa” – dodaje.

Nieprzypadkowy jest również termin premiery wybrany przez wydawnictwo. Książka *Anglicy na pokładzie* ukaże się 30 września, tj. w Międzynarodowy Dzień Tłumacza. Wydawnictwo Wiatr od Morza, które od początku istnienia stawia na przekład najwyższej jakości, chce zwrócić w ten sposób uwagę czytelników na ogromny – i często niedoceniany – wpływ tłumacza na kształt, w jakim docierają do nich dzieła zagranicznych pisarzy.

Wydawnictwo Wiatr od Morza Michał Alenowicz
ul. Królewskie Wzgórze 11/22
80-283 Gdańsk

kontakt: Michał Alenowicz
tel: 795-785-890
mail: alenowicz@wiatrodmorza.com